

Remis w pierwszej turze wyborów na wójta bez dogrywki? Komisja Petycji Senatu RP mówi „nie”

Kategoria: Sejm, Senat i Prezydent

Opublikowano: czwartek, 11, grudzień 2025 16:26

Mateusz Jabłoński

Odśłony: 753

Podczas posiedzenia Komisji Petycji Senatu RP, które odbyło się 9 grudnia 2025 r., rozpatrzono indywidualną petycję z maja 2025 r., dotyczącą modyfikacji procedury wyboru wójta w sytuacji, gdy w pierwszej turze udział bierze jedynie dwóch kandydatów. Autor wniosku postulował ograniczenie konieczności przeprowadzania ponownego głosowania, argumentując, że obecne regulacje generują niepotrzebne koszty i nie zawsze odzwierciedlają wolę mieszkańców w sposób proporcjonalny do ponoszonych nakładów organizacyjnych.

W obowiązującym stanie prawnym wybór wójta odbywa się w systemie większości bezwzględnej. Zgodnie z art. 473 Kodeksu wyborczego, aby zostać wybranym, kandydat musi uzyskać w pierwszej turze więcej niż połowę ważnie oddanych głosów. Jeżeli warunek ten nie zostanie spełniony, czternastego dnia po głosowaniu organizuje się drugą turę z udziałem dwóch kandydatów, którzy otrzymali największą liczbę głosów. Przepisy przewidują również szczegółowe mechanizmy rozstrzygania remisów – w kolejnych etapach pod uwagę bierze się liczbę obwodów, w których zwyciężył dany kandydat, a w ostateczności przeprowadza się losowanie.

W ocenie autora petycji, w praktyce dochodzi do sytuacji, w których mieszkańcy gmin ponownie wybierają między tymi samymi osobami, co jego zdaniem, nie wnosi wartości dodanej do procesu wyborczego, a jedynie obciąża finanse samorządów. Jako przykłady wskazano rozstrzygnięcia w gminach Bałtów z 2018 r. oraz Brody z 2024 r. W takich przypadkach, zdaniem wnioskodawcy, pierwsza tura powinna być ostateczna, a w sytuacji remisu należałoby od razu zastosować mechanizmy opisane w § 7 art. 473 Kodeksu wyborczego, czyli analizę wyniku w obwodach i ewentualne losowanie. Petycja przewidywała dodanie do ustawy nowego § 2a, który znosiłby konieczność organizacji drugiej tury w przypadku, gdy w pierwszym głosowaniu o urząd ubiegało się tylko dwóch kandydatów i uzyskali oni jednakową liczbę głosów.

Podczas obrad przedstawiciel Związku Powiatów Polskich ocenił, że kierunek proponowanej zmiany jest ideowo słuszny, ponieważ potencjalne ograniczenie liczby drugich tur mogłoby zmniejszyć koszty ponoszone przez gminy. Jednakże wskazano także, iż w praktyce problem remisu dwóch jedynych kandydatów jest marginalny. Jednocześnie ZPP zwróciło uwagę na problem, jaki wiązałby się z automatycznym stosowaniem obecnego § 7 już po pierwszym głosowaniu, co prowadziłoby do sytuacji, w której kandydat z mniejszą liczbą głosów ogółem zwyciężyłby dzięki przewadze w liczbie obwodów, co przypominałoby mechanizm amerykańskich wyborów prezydenckich, a takowy wynik nie odzwierciedlałby rzeczywistej woli obywateli regionu.

Krajowe Biuro Wyborcze również wskazało, że przypadki, do których odnosi się petycja, mają charakter incydentalny, gdyż spośród ponad dwóch i pół tysiąca wyborów takie remisy zdarzają się niezwykle rzadko. Z tego powodu zdaniem Biura trudno uzasadnić potrzebę zmiany przepisów wyłącznie na podstawie jednostkowych sytuacji.

Po przeprowadzonej dyskusji jeden z jej członków złożył wniosek o zakończenie prac nad petycją. Komisja większością głosów przyjęła to stanowisko, decydując o niekontynuowaniu prac legislacyjnych w tym zakresie.